

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 300 Lei. — Șase luni 150 Lei. — Trei luni 80 Lei. — Pentru strălătitate un an 600 Lei.
Pentru America 4 Dolari.

Ziarul apare Marți și Vineri

Prețul inserțiunilor: un șir pe 5 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză —

Articole nepublicate nu se însoțesc.

Congresul creștin ecumenic dela Stockholm

VIII

— Ședința de Luni, 24 August —

Serviciul religios e săvârșit de mitropolitul Nubiei, după care se intră în ordinea de zi, cu discuție asupra problemei alcoolismului. Oratorul principal este episcopul metodist Cannon din America. Autor al studiului: Legea Prohibiției în America cunoaște subiectul în complexitatea științifică precum și experiențele, întreprinse în diferite părți ale lumii. Alt orator e profesorul T. Bohlén din Suedia, care explică legislația antialcoolică din Suedia și atitudinea loială a publicului suedez, relativă la aplicarea legii. Lordul Salvesson din Edinburgh arată motivele pentru care dănsul e împotriva prohibiției. Se referă la Isus Hristos care n'a împărțit lucrurile din lume în permise și nepermise, ci a cerut ca omul să se stăpânească și să nu ajungă robul plăcerilor și al poftelor.

Isus Hristos a luat parte la nunta din Cana Galileii și a prefăcut apa în vin. El pledează pentru cumpătare și considerarea beuturii între alimente.

Referatul preotului Carter-Londra, secretar general al Asociației de temperanță din Anglia a fost instructiv și interesant. După război alcoolismul a căst gal teren între femei. Ele apar în localurile

de beutură în rând cu bărbații. Muncitorii câștigă mult și, neștiind cum să întrebuințeze timpul liber, chefulness.

Alt subiect la ordinea zilei: *Distracțiile și recreația*. Referentul principal e al dsoarei H. A. Spence din Anglia, care de mulți ani face parte din comitetul Ligii pentru protecția copiilor. Distracțiile, spune referentul, constituie un factor important în educație ca și în viața omului. Biserica creștină e datoră să poarte de grijă, aranjând distracții nobile și controlând tinerimea în orele de distracție.

Alt referat asupra aceluiași subiect a citit Thos. Nghtingale, secretarul Consiliului Bisericii protestante din Anglia. Distracțiile, spune referentul, au profuturi sociale, morale și spirituale. Excursiile în natură, călătoriile, concertele, sporturile să se facă sub ochiul îndrumător al Bisericii.

Recreația nu poate intra ca factor al vieții fără respectarea repausului duminical. Acesta e necesar și pentru familie. Alt orator a arătat că distracția e un factor de bucurie, inobilar și imaginație. Ca element distractiv e și cinematograful. Acesta necontrolat și lăsat în grija speculanților este o plgă.

Discutând condițiile sociale și morale ale «Distracției», Profesorul Gavrie din Londra a spus: Să ne întoarcem înapoi la obârșia vieții creștine, de la Cana să ne slășluim la Gogota!

Tr. Scorobet.

Sosirea Patriarhului Ierusalimului în România. La 28 Octombrie 1925 va sosi în portul Constanța cu vaporul «România», patriarhul *Damianos* al Ierusalimului, însoțit de un grup numeros de clerici ai bisericii ortodoxe.

Patriarhul vine în România pentru a lua parte la solemnitatea investirii patriarhului României, Miron Cristea.

La debarcader înaltul prelat va fi primit de către arhierul Gherontie Siliștreanul, locțiitorul de episcop al Tomisului, înconjurat de întregul cler dobrogean, profesor Dragomir Demetrescu, precum și de notabilitățile orașului.

Așezământul național „Regele Ferdinand I”. În ședința din 17 l. c. di l. C. Brătianu, anunță Camerei depunerea unui proiect de lege pentru înființarea unui așezământ național «Regele Ferdinand I». Această fundațiune va avea un fond de 200 milioane. Prima jumătate a veniturilor se va întrebuința pentru cercetări științifice, cunoașterea țării etc.; iar cealaltă jumătate va fi întrebuințată pentru ajutoarea familiilor militare. Fundațiunea va funcționa pe baza unui statut, care va fi întocmit chiar de Majestatea Sa. Prin același proiect se autoriză ministrul de finanțe de a lua suma de mai sus din excedentele bugetare pe exercițiul 1925. — Tot timpul cât primul ministru a citit expunerea de motive majoritatea, cât și membrii opoziției prezenți, au subliniat cu acclamații pasagiile esențiale.

Camera aprobă urgența, iar președintele trimite proiectul în discuția secțiilor.

FOIȘOARA

Contribuțiuni la istoria românilor ardeleni în secolul XVII

(Urmare)

Prin viclesug deci, sau cu forța, prin porunci severe și prin pedepse aspre, s'a putut impune țărănimii române ardeleni și bănățene unirea cu Roma, dar din vreo convingere proprie, din vreo necesitate sufletească, similită de ea, nu o îmbrățișat-o niciodată. Nu, atunci când s'a făcut, nu la anul 1744, când avea o vechime de 44 ani, după cum vizurăm din cele arătate mai sus, dar nu era îmbrățișată unirea din partea țărănimii noastre nici chiar la anul 1783, când avea o vechime de 83 de ani — după cum vom vedea din documentele, care urmesă mai la vale.

Anume, comandamentul general militar din Sibiu, a trimis guvernului ardelen, la 28 Ianuar 1783, următoarea notificare confidențială, pe care o dau în traducerea făcută din originalul german:

— «Va fi încă în memoria înaltului guvern ce fierbere îngrijitoare a fost susținută până acum în districtul Hăteguului, prin publicarea preafinaltei patente de toleranță. Conform raportului regimentului prim valhic din 27 Octombrie anul trecut, focul acesta văpăște, încă și acum în spiritele uniilor din districtul numit, cari în mare parte se împotrivesc acum pe față să mai participe la serviciile divine unite, să și boteze copii prin preoți uniți și să și îngroape morții prin aceștia. Aceasta fierbere a izvorât, după cum se știe, din diferitele explicații, cari au fost date, ici-colea, în districtul acesta, cuprinsului patentei de toleranță și a amenințat unirea cu încetarea de a mai fi, nu numai în districtul numit, ci și mai adânc în țară. Din alipirea poporului valah la neunire (Non union), și din experiențele bine examinate, că același în bună parte li lipsesc noțiunile serioase religioase, — nu ne putem face o altă imaginație, decât că, dacă în districtul Hăteguului, în care se publică patentea despre unire, se aduce acum în mod public la cunoștința poporului și patentea de toleranță, fierberea se va

preface în perfectă tulburare, cu atât mai curând, cu cât în popor nu lipsesc oam-nii, cari își închipuiesc, sau au fost înstuați de alții, că libertatea de a trece după voie și plăcere îndărăt la neunire, — fiind restrânsă și interzisă prin patentea de unire, — acum nu li se mai dă de loc, — ceea ce ar avea de urmare, între altele, nașterea de excese periculoase din punct de vedere politic. Mai multe porunci preafinalte, date până acum, în special însă cea din 16 Mai 1782, urmărește scopul de a pune stavilă răspândirii de noțiuni greșite despre patentea de toleranță. Aceasta însă nu se va putea ajunge prin publicarea ei acum în Valea Hăteguului, ci din contră, dacă mai ales acum, imediat după publicarea ei, s'ar aduce la cunoștință și preafinalta rezoluțiune, conform căreia sunt a se lua cărăși declarațiuni dela catolici despre părăsirea religiunii, — după cum se spune în intimatul consiliului belic aulic din 30 Decembrie, trimis înaltului guvern și compus în conformitate cu preafinalta rezoluțiune din 1 Ianuar 1782: s'ar da pri-lej numai uniilor, ca să micșoreze autoritatea celeilalte (sau patentei de unire).

Catolicismul în Germania protestantă

Asociația evanghelică «Evangelisches Bund», în întrunirea sa din vara anului acestuia în Königsberg, a adus un decis în care provoacă Protestantismul să așeze înălțimea statului, credința evanghelică și libertatea școlară. Această apărare trebuie să se îndrepte împotriva unei noi încercări de antireformațiune pornite din partea bisericii romano-catolice.

Primum pas, ce l-a făcut antireformațiunea cu rezultat în Germania, a fost concordatul încheiat cu Bavaria. Această provincie germană este punctul din care se continuă operațiunile de catolicizare. La început, — chiar al de-alungul, — se lucrează de aici în liniște desăvârșită, fără de a provoca vre o senzație neplăcută, nu se va auzi nimic despre noile împrejurări create de concordat în Bavaria, până ce biserica Romei s'a întărit acolo în așa măsură, încât nu se va mai teme de nici o luptă publică. Ea nu se va grăbi deocamdată nici cu încheierea alor noi concordate. Însă nu va uita Roma de sigur de a lucra la încheierea unui concordat cu Prusia. Biserica știe foarte bine, că va avea în buza întreg Reichul, îndată ce a pus mâna pe Bavaria și Prusia. Pentru realizarea acestui plan li stă întru ajutor Romei situația politică actuală din Germania. «Centrum»-ul din «Reichstag» este exclusiv în mâna bavarezilor catolici. Crizele veșnice de care suferă Prusia sânt de sigur a se deduce din faptul, că «Centrum»-ul parlamentar nu cedează nici celor din dreapta, nici celor din stânga, fără ca să i se dea puternice asigurări, cari au să pregătească drumul concordatelor viitoare.

Centrumul parlamentar, după asigurările sale programatice, nu ar fi partid confesional. Și e interesant, nime nu poate ataca «Centrum»-ul fără de a fi învinovățit, că atacă biserica Romei. Și nimeni nu poate critica politica bisericii, fără ca să nu răsună numai decât din rândurile «Centrum»-ului: Religia este în pericol! Din aceste date putem explica faptul, pentru ce Roma nu se grăbește deocamdată să mai încheie concordate. În Germania stăpânește libertatea religioasă, deci nici catolicii, nici protestanții, nici evreii, nici mohamedanul, nici budhista nu este împedecat de stat de a-și exercita cultul său divin, așa precum îi prescrie confesiunea sa. Concordatele sânt convențiuni între biserică și stat, iar celce are nevoie de ele, totdeauna este biserica.

Nu este de mirat, că protestantismul devine neliniștit văzând, că statul intră în tratative pentru putere cu biserica Romei. Un fenomen interesant în veacul nostru. Biserica rom. catolică tinde spre unitate, deci pretinde supunere necondiționată din partea tuturor credincioșilor ei. Față de aceasta protestantismul se bazează pe libertatea individuală a creștinului, pe responsabilitatea personală a individului față de Dum-

nezeu. Unități catolice nu i poate deci cores punde decât multiformitatea în protestantă, o «multiformitate», care nu ar împiedeca o «unire» a tuturor bisericilor protestante din lume (— așa crede prof. Rendtorf din Leipzig — într-o uniune mondială). Un astfel de «Weltverband», al bisericilor protestante nu va putea invita la participare biserica rom. cat., protestantismul va recunoaște însă biserica Romei, ca formă de viață religioasă egal îndreptătită. Însă tendința spre unitate și autarhie a bisericii catolice n'ar suferi nici când o biserică protestantă, ca «soră» sau ca formă de viață religioasă egal îndreptătită. Precum reiasă din toate manifestările actuale ale bisericii catolice, ea privește protestantismul drept o sectă, care deocamdată trebuie suferită, căreia însă drept de egalitate nicicând nu-i va putea acorda.

În subsolul tuturor relațiilor ei cu biserica protestantă, zace ascunsă nădejdea de a restabili în curând unitatea bisericăscă și a readuce oia răfăcită la sânul bisericii «singure mânătoare».

În desăvârșită liniște, însă cu o activitate foarte vie își urmărește scopurile sale catolicismul în Germania, și la ce rezultate a ajuns prin această metodă, dovedește concordatul cu Bavaria. Mulți protestanți presupun cu teamă, că acesta e un preludiu la un concordat general cu «Reich»-ul. Însă Roma nu și urmărește scopurile sale numai pe cale politică. În Germania — unde vechia concepție de viață intelectualistă abstractă s'a zdruncinat, unde sufletul poporului caută nelinecat să și formeze una nouă, satisfăcătoare — i se oferă Romei un teren vast de lucru. Ea se pricepe a pune în joc cu o iscusință rară chestiunile de concepție de viață. Ea a descoperit cu ușurință marea turburare spirituală și răcărire sufletească și în această lipsă de concepție de viață alegă întru ajutor, oferind cu marinimizată drept rază și mângăiere sufletească «concepție de viață catolică», ca cea mai potrivită acestui veac.

Roma lucrează pe lângă aceasta cu mare tact psihologic. Ea cunoaște bine faptul, că sufletul poporului german este sătul de abstracție și știe bine ce influență puternică exercează ceremoniile pompoase catolice asupra sufletului însetat după intuiție și cum impune partea mistică a cultului divin catolic pe lângă simplitatea celui protestant. Cunoște toți că concepția catolică are un spirit medieval, că pretinde o credință fermă în dogme și, că Toma de Aquino este normativul necondiționat pentru știință. Această concepție își bate joc de spiritul modern în cultură și în viață, pe Kant al criticismului îl dă la o parte, nu cedează nici o iotă din pretenziunile sale și totuși se știe impune oamenilor moderni în așa măsură, încât protestantismul, care se credea până acum singur stăpân în Germania, semnalează pe toate căile apropierea unei furtuni înfricșate de cămă miază-zii.

Prof. N. Tărbilă.

Donățiune. Di A. Lăpedu, ministrul cultelor și al artelor, a donat câte 200.000 lei în rentă de stat, Societății scriitorilor români, Sindicatului ziariștilor, și Sindicatului artelor frumoase, ca fond inalienabil, din venitul cărora se vor ajuta în fiecare an membrii lipsiți de mijloace al acestor societăți, cari urmează a se odihni la Căminul din Sâmbăta de sus.

Cuvântările Suveranului

Am publicat în numărul trecut al ziarului nostru cuvântarea M. Sale Regelui rostită la ședința Sf. Sinod, întrunit în Iași pentru comemorarea a 1600 de ani dela sinodul niceean.

Cu prilejul festivităților dela Iași Suveranul nostru a mai rostit alte două vorbiri înălțătoare. Și anume:

La sfîșierea palatului administrativ, M. Sa a zis următoarele:

Cu cea mai vie bucurie am venit împreună cu Regina și Principii Moștenitori spre a prezida la inaugurarea noului Palat al justiției, ridicat pe locul unde a fost vechea Curte Domnească.

Este o clădire mărească care face cinste acelor ce au înălțat-o și care va servi ca vrednică și largă așezare a întregului corp judecătoresc din Iași.

Sănteți chemați acum să dați viață acestui frumos palat și prin activitatea Jomnilor voastre, ca treia putere a statului să și aibă aici un adevărat templu, la ai cărui slujitori mulțimea să pășească cu deplină încredere și unde cei însetați de dreptate să și găsească mângăierea și leacul pentru păsurile lor.

Dreptate, bună administrație și cultură, acestea sânt cerințele poporului.

Mai ales în aceste timpuri de mari prefaceri mult poate contribui puterea judecătorească pentru asigurarea temelilor sănătoase ale statului, dacă ea este pătrunsă de înalta datorie ce are: să fină cumpăna dreaptă în lupta de interese și de patini, având pururea înainte țința apărării intereselor superioare obștești.

Consider că un fericit augur pentru spiritul dreptății, care trebuie să vă inspire în judecățile domnilor Voastre, aici în acest nou palat al justiției, că terminarea acestei mărețe clădiri coincide cu noua reformă judecătorească.

Îngrijorările acestea, noi le-am comunicat înaltului guvern și în notificările noastre din 14 și 24 luna curentă, când am avut onoarea a arăta, că publicarea acum a prealbatelor patente de toleranță, noi nu aflăm că s'ar face la timp potrivit, ci suntem de părere, că acestei prealbatelor patente i s'a satisfăcut prin patenta de unire, publicată deja, în cazul când uniții din districtul acestia, cari voiesc să treacă îndărăt la ne unire, vor fi supuși unui examen din partea preoților trimiși ca comisari, iar patenta de toleranță va fi trimisă conducătorilor și autorităților din district, cu instrucțiune, că în cazurile date au să se orienteze după ea, ceea ce de altcum stă în consonanță și cu amintita patentă prealbată de toleranță. Vă rugăm să vă dați în privința aceasta binevoitoarea contrapărere».

Vedem din notificarea aceasta oficială, că în chestia credinței, la românii ardeleni situația era în anul 1783 aceeași, care era la 1744. Ti nuturi întregi erau stăpânite de o pronunțată aversiune față de biserica unită, în care nu mai voiau să intre uniți. Întreagă Valea Hațegului, unită, s'a pus în grevă și a rupt legăturile cu preoții uniți. Și fiind că oamenii voeau să treacă toți îndărăt la biserica străbună, ceea ce ar fi fost o mare primejdie pentru catolicism, oficialitatea militară din Ardeal face celei civile propunerea, ca să nu insiste să se publice în districtul

Hațegului patenta de toleranță a împăratului Iosif, ci să rămână lucrurile la publicarea numai a patentei de unire, căci altcum primejdia nu mai poate fi împiedecată și delaturată: toți uniții trec la neunire!

Pentru înțelegerea lucrurilor, trebuie să notez, că împăratul Iosif II a dat la 20 Octomvrie 1781 cunoscuta patentă, sau edict de toleranță, în care se spunea, că nime nu poate fi silit să treacă la unire, și nici ținut cu silit în legăturile bisericii unite, ci cine vrea, poate îmbrășa religia ortodoxă, pe care patenta o declară de religie «tolerată». Patenta aceasta de toleranță, publicată în regulă, a provocat printre uniți fierberea de care se plânge notificarea de sus a oficialității militare ardeleni, fierbere, care a amenințat unirea «cu încetarea de a mai fi». Dar împăratul Iosif a dat la 20 August o nouă patentă, așa numită «de unire», în care ia cu o mână aceea ce a dat cu cealaltă: restrângând simțitor libertatea de a părăsi unirea. Așa sună ordinul, ca cu publicarea acestei patente de unire, să se facă publicarea de nou și a patentei de toleranță; și în contra acestei dispoziții la poziție notificarea de sus, temându-se comandamentul militar din Sibiu, că prin publicarea și a patentei de toleranță, se micșorează în fața uniților autoritatea celeilalte patente. Textul întreg al patentei de unire li vom cu-

noaște mai la vale, iar aici vreau să mai arăt, că sub «examen» se înțelege în notificare școala de șase săptămâni, la care trebuiau să umele uniții doritori să treacă la ortodoxie, pentru ca să fie instruiți în cele patru dogme, cu acceptarea cărora s'a făcut unirea; și dacă nici în acele șase săptămâni de școală nu intrau în capetele lor dogmele unirii: puteau să treacă îndărăt la biserica ortodoxă.

Să continuăm acum firul întrerupt cu explicările date. Nu numai în Valea Hațegului erau pornite, la anul 1783, spiritele românilor uniți din Ardeal spre reîntoarcerea în mase la ortodoxie, ci și prin alte părți ale Ardealului. Astfel, în comuna Copăcel din județul Făgăraș, comuna militarizată și curat unită, soldații din comuna, cari făceau parte din regimentul prim românesc de graniță, puși fiind în rând, ca să fie duși la biserică, au declarat unanim comandantului lor, locotenentului Montag, că ei nu mai merg la biserica unită.

(Va urma)

Anuar. A apărut Anuarul școlii normale «Andrei Șaguna» a arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu în Sibiu pe anul școlar 1924/25, (dela înființare al XXXIX, dela reorganizare prin mitropolitul Andrei Șaguna, al LXXII publicat de Dr Vasile Stan, director.

Nu mă îndoiesc că magistratura ieșană, împreună cu baroul său de avocați, în sânul cărora avem atâția bărbați vrednici și luminați, ca și întreaga magistratură română sânt conștienți de marea lor răspundere și că uitând unii ce a fost mai înainte sub alte legi și sub altă stăpânire, dar unind toți împreună știința și experiența lor cu silințele lor, vor căuta din răspunderi a ajunge printr-o înțeleaptă armonizare a deosebitelor legiuri la acea unitate de jurisprudență, nedespărțită de ideea de stat unitar ce este și trebuie să fie România din zilele noastre.

Mulțumind vă din tot sufletul, în numele Reginei al Meu și al Familiei mele pentru sentimentele de credință și devotament ce ne arătați, fac cele mai calde urări ca magistratura română conștientă de întreaga ei menire să fie mereu pildă de integritate, de nepărtinire și de dreptate.

La banchetul ce s'a dat, la ora 1, în sala de consiliu a Palatului Administrativ, M. S. Regele a rostit, după președintele consiliului, dl. I. C. Brătianu, următoarele cuvinte:

Totdeauna venim cu un sentiment de deosebită dragoste în acest oraș al suferințelor și nădejdiilor, unde am trecut prin cele mai grele încercări în timpul marelui război pentru unitatea națională, dar unde suferințele și amărăciunile noastre au fost îndulcite prin dragostea și credința cu care am fost înconjurați și prin acele daruri cu care este înzestrat acest mândru oraș: farmecul unei vechi înălțătoare de suflet și neîntrecutele sale frumuseți din împrejurimi.

Doresc din adâncul inimii ca prin întregirea vechii Moldove încetul cu încetul Iașiul să-și redobândească cuvenita dezvoltare și propășire, ear acest colț istoric al străvechii așezări moldovenești de pe sprânceana acestei coline, unde facem această sărbătoare, să-și câștige strălucirea de mai înainte.

Aici era vechea Curte Domnească, aici Sfântul Nicolae al lui Ștefan cel Mare, aici Trei Ierarhi al lui Vasile Lupu, aici Mitropolia. Toate au fost îmbrăcate în vestmânt nou în timpul binecuvântatei domnii a Iubitelui Meu unchi. Sărbările

de azi, în legătură cu pomenirea Sinodului dela 1642, ne aduc vie înaintea ochilor noștri acea sală gotică, care odinioară fusese trapeza mănăstirii Trei Ierarhi. Căci tocmai în sala aceasta, rămasă azi neterminată, s'au întrunit ierarhii mai multor biserici răsăritene chemați de Vasile Lupu spre apărarea credinței ortodoxe. Ori acest fapt nu este oarecum făcut spre a ne îndemna, ca încă sub domnia Mea să se execute această ultimă parte a programului neuitatului Meu predecesor?

Astfel monumentele Iașului ne vorbesc de trecutul lui istoric cu limbile lor de piatră amintindu-ne timpuri glorioase și evlavie vechilor Voevozi.

Iașiul de ieri și cel de astăzi ne cântă de lauri și de jertfe, dar și de un patriotism curat și luminat care a știut că trebuie să dea dintr'ale sale pentru formarea României de ieri. Deaceia el este o pildă vie pentru generația de azi și cea de mâine, amintindu-i neconștient că în procesul istoric la care voim și trebuie să lucrăm toți fiii frumoasei noastre țări cu dorul de reușită, noi toți care trăim în hotarele României întregite trebuie să aducem jertfa noastră pe altarul sfintei uniri într'un stat omogen ca aspirațiuni și ca iubire de patrie.

Dar, azi nu ridic paharul Meu pentru ceea ce a fost Iașiul, ci pentru ceea ce sper că va fi în viitor: focar de știință, altar de iubire de patrie și neam, în ale cărui ziduri să crească o generație iubitoare de ordine și de muncă serioasă, care făcând cinstea generațiilor trecute, să fie fala generațiilor viitoare.

Bând în onoarea Iașului, strig din toată inima: Să trăiască patria noastră prea iubită, România întregită!

Pe calea cea bună

Presă noastră, română și creștină, s'a ocupat, cu deosebită atenție, de sărbările inaugurale și comemorative dela Iași.

În zilele materialismului sălbatic de astăzi, pare că mai ales se simte necesitatea înălțării, pe câteva momente, în sferle curate ale creștinismului.

Ziarul *Cuvântul* din capitală are, la loc de frunte, următoarele aprecieri:

Desfășurate cu fast excepțional, sărbările dela Iași au avut însoțit aspect inaugural și comemorativ. S'a inaugurat noul palat de justiție și s'au comemorat două sinoade: întâiul ecumenic ținut la Nicea în 325 și sinodul dela Iași din 1642. S'au sărbătorit două idei cardinale: dreptatea și credința. Între ele nu există numai o apropiere întâmplătoare, prin faptul că arhitectul palatului de justiție predă cheia clădirii isprăvite în momentul sărbătorii religioase. Între dreptate și credință creștină există o legătură organică ce trebuie accentuată sub presiunea nevoilor vremii noastre.

Guvernul și Sinodul au preamărit la Iași dreptatea care este a tuturor și trebuie să fie a tuturor. Sinodul și guvernul au preamărit credința întru care toți ne simțim frați. Poate nădăjduindu-se că mai necesar orientării spiritului public.

Afirmarea festivă a dreptății, — asupra căreia Monarhul a pus accentul principal, — are o însemnătate socială ce nu trebuie să scape nimănui. Epoca de turbură de dezechilibru social. Doctrina sclerată năzuse să distrugă ideea dreptății atotcuprinzătoare, s'o sfărâma în dreptăți parțiale și cu fașile rupte să înfășoare exclusiv anumite categorii sociale, favorite ale acestor doctrine. E o barbară falsificare a dreptății generale. O îngustare nemerită a ei, o restrângere dela societatea întreagă și o localizare pe categorii de clasă. Nobila și largă dreptate umană redusă la dreptate exclusivă care, prin aceasta, se transformă în nedreptate față de celelalte clase. Dreptatea de clasă pe care o predică doctrinele revoluționare și pe care o

realizează revoluțiile deslănțuite, e reîntronarea barbariei răzunătoare care nu se sfiește să-și imbrace crima în formule științifice și să-i dea caracter de principiu călăuzitor. Bântuită de uraganele distrugerii, epoca noastră se caracterizează prin această luptă de falsificare a dreptății și de caricaturizare brutală a ei în spirit de clasă: sacrificarea societății în interesul unei clase.

În fața acestor curente sclerate, dreptatea atotcuprinzătoare, dreptatea care se împarte tuturor ca lumina și ca aerul, și care înfășoară întreaga ierarhie socială în atmosfera ei ambiantă e singura idee salvatoare. Ea e ideea de bază a statului nostru; ear marile reforme politice și sociale sânt drumurile ei de realizare. N'o fi încă un fapt perfect această realizare, dar comparată cu dreptatea sângeroasă a doctrinei sclerate, ea ne dă siguranța că sântem pe calea cea bună a umanității adevărate.

Dreptatea aceasta a tuturor este esențial creștină, fiindcă îndreptățirea unuia nu vrea nedreptățirea celuilalt până la suprimare.

I s'a închinat la Iași o serbare inaugurală și s'a evocat în același timp dogma din care izvoresc această dreptate.

Dogma religioasă reînvie pretutindeni și își recapătă frageda actualitate ca în vremea când a fost formulată. Nu e semnificativ faptul că nădăjduindu-se în literatura universală n'au apărut atâtea cărți de apologie a credinței religioase ca în vremea noastră de aparent triumf al balaurului materialist? Sistemele filosofice care caută să capteze ceva din taina existenței, cad pe rând în apele scepticismului general. Ele se oferă astăzi, modest, cu titlul de curiozitate pentru inteligență.

Varietatea adevărilor pe care aceste sisteme le oferă, anulează reciproc forța creatoare de viață a doctrinei filosofice. Ele nu pot naște o credință, nu pot oferi victii o punte de siguranță peste sbuciumul oceanului.

Deasupra scepticismului steril reapare dogma religioasă, formula venerabilă a absolutului revelat, a cărei valoare pentru viață a fost îndelung verificată de istorie.

Evocarea sinodală dela Iași ne ridică din nou atenția spre steaua călăuză a poporului nostru. Din ea se pot desface noi puteri morale pentru perfecționarea întocmirii sociale de azi.

INFORMAȚIUNI

Pentru călătoria din Sf. Munte. Ministerul cultelor a cerut aprobarea exportului a șapte vagoane de cereale necesare pentru hrana călugărilor români dela mănăstirea Prodromul din Sf. Munte Athos.

Serbare culturală. În comuna Sănicolaul-mare, din județul Timiș-Torontal, s'a făcut în 11 l. c. desvelirea bustului de bronz al marelui poet Eminescu. Mii de țărani veniți, din satele învecinate, au participat la festivitate, care s'a început prin ser-iclu divin săvârșit de protopopul Dr. Ștefan Ciocoranu, asistat de mai mulți preoți. Monumentul poetului a fost sfințit cu apă din *raul Iordanului*, adusă de profesorul, dl. Ștefan Matei. Au cuvântat: p. prot. Ciocoranu, dl. prim-pretor Ardeleanu, O. Goga (din partea Academiei române) l. Minulescu ș. a. S'au distins corurile țărănești bănărești. Adăncă impresie a făcut Doina lui Eminescu, executată de 500 coriști țărani, sub conducerea dlui Sabin Drăgoi. — Monumentul, opera sculptorului Dumitru Bărlad, se ridică în curtea școlii medii «Principele Carol», având bustul de bronz, ear soclul de marmură neagră.

† Constantin Șerban de Voila, mare proprietar în Baia de Criș, după scurtă boală, în etate de 73 ani, la 5 Octombrie a. c. și a dat sufletul în mâinile Creatorului, împărțit cu Sf. taine, și la 8 Octombrie a. c. ora 2 p. m. s'a înmormântat după ritul ortodox în cimitirul ort. român din Baia de Criș. Fie-l Iărna ușoară și odihnească în pace cu aleșii Domnului!

Cercul cultural religioasă *Valcan* este convocat pe ziua de 26 Octombrie a. c. în comuna Cristian, județul Brașov. Programul conferinței instructiv și bine întocmit.

Absolvenții liceului din Blaj, promoția anului 1885, sânt invitați la întâlnirea colegială de 40 ani, ce se ține la Blaj, Marți 3 Noembrie a. c. Aderările să se facă la adresa: Aurel C. Domșa, protopop, Blaj.

Toamnă

A verii patma nebuna
Cu jocul ei salbatic, cald,
A smuls, pe-o noapte de furtună,
Pădurii, halna de smarald...

Împrăștiind melancolie
Stă gol copac lângă copac,
Și nu-i o floare pe câmpie...
Și crângul a rămas sărac...

Și totuși lin, prin atmosferă,
Plutește-un dor discret și vag,
Turburător ca o himeră...
Și ca un vis frumos, de drag...

Tot astfel toamna suferințil
Lăsată-s'a și'n pleptul meu,
Dăruindu-mi dor discret și vag,
Imi zvântă lacrima mereu...

Și mâine 'n zorii dimineții
Ca dintr'un tainic sarcofag,
Vor reînvia bobocii vieții...
Și vom avea un nou tolog...

Octombrie 1925.

I. Al. Bran-Lemeny.

Nu înjura. S'a întâmplat în comuna Cărligăra, jud. Maramurăș: Țăranul Gheorghe al Oșanului din Botiza era ocupat cu încărcatul fânului la câmp. Necăjit că timpul amenință să fie earăș ploios, a început să înjure pe acei care schimbă câlindarul. Zicea el: dacă n'ar fi fost sârbătoare ieri, eu aș fi cărat fânul. Intr-o clipă, după seria de înjurături, un trăsnet l-a omorât pe loc. Întâmplarea a făcut mare impresie printre săteni.

Rugare... Redacția ziarului săsesc sibian, *Tageblatt* adresează, în numărul său din 17 Oct. a. c., familiilor săsești o rugare, unde cere informații amănunțite despre cazurile elevilor căzuți la examenul de bacalaureat din acest an, drept «documente culturale» despre «nedreptățile» săvârșite de profesorii examinatori. — Va să zică elevii căzuți și părinții lor sânt chemați de confracții dela *Tageblatt* — pe lângă asigurarea completei discreții — să se rostască în cauză proprie. Admițând că vor fi fost între membrii comisiunilor examinatoare poate și unele apariții neobișnuite sau nepedagogice, de aici nu urmează că aceste comisiuni au fost în general lipsite de obiectivitatea necesară, — de care însă vor fi lipsiți probabil toți mînoșarii invitați de redacția dela *Tageblatt* să judece asupra comisiunilor profesionale. Rugarea ziarului săsesc se prezintă, în orice caz, ca o mare înșulță, adusă corpului profesoral din România întregită.

STIRI LOCALE

Conferență. Seria conferențelor nouă, organizate de însoțirile culturale sibiane, despărțământul Asociației și secția Asociației profesorilor secundari români, s'a deschis Duminică seara, în 18. i. c., cu prela înțelegerea expunerii a dlui Dr. Gh. Preda, care a vorbit o oră înțelegere despre impresiile dobândite în călătoria sa din anul acesta întreprinsă în Africa de nord. Conferențiarul a întreținut numerosul auditoriu, în care se afla și I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*, cu descrierea, în linii foarte mari, a coloniei franceze Algeria cu munții ei și cu Sahara, cu frumoasa capitală Algerul, apoi Tunisia, și deosebiri între aceasta și Algeria. Nu a arătat frumusețile naturale africane, bogățiile pământului, ruinele celebre, tradițiile și obiceiurile locale, — și a terminat cu jocurile și dansurile la arabi. Proiecțiunile, luminoase în mare parte, au lămurit și mai mult conținutul acestei izbutite conferențe.

Nr. 2094/925 Epit. (122) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de protocolist la Consistorul arhiepiscopial în Sibiu se publică concurs.

Retribuțiunile lunare împreună cu acest post sânt următoarele:

Salar de bază	Lei 1050
Indemnizație de scumpete	1425
Spor de scumpete	740
Chirie	210

Tota Lei 3425

Ceie doresc a reflecta la acest post să și înainteze cererile lor concursuale însoțite de certificat de botez, de acte de calificare și eventuale certificate de servii în — Consistoriul arhiepiscopial în Sibiu până la 5 Noembrie a. c.

Vor fi preferați aceia, cari vor fi aplicați a prevedea și serviciul de diacon la biserica catedrală, pentru care serviciu va primi remunerație specială.

Postul este a se ocupa îndată după numire. Sibiu, la 17 Octomvrie 1925.

Consistoriul arhiepiscopial.

Nr. 561—1925. (121) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de capelan, cu drept de succesiune, pe lângă defecții la paroh

actual Ion Dima, din Sita Buzăului, de cl. I, protopopiatul Olteu, se deschide concurs cu termen deschis de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele împreună cu acest post sânt:

1. Leafa de capean dela stat.
1. Jumătate ferdela cucuruz sfărâmat dela o familie.

3. Jumătate din venitele stolare uzitate azi.

Concurenții își vor înainta cererile în termen oficiului protopopesc, având a se prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Dela concurenți se cere calificățiune pentru parohii de clasa primă.

Poiana-Sărată (Olteu), la 5 Oct. 1925.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu comitetul parohial din Sita-Buzăului.

Ion Bottoiu,
adm. protop.

Nr. 642. (120) 1—3

Concurs

La ordinul Ven. Consistor arhiepiscopial Nr. 7024/1925 publicăm concurs cu termen de 30 zile, dela întâia publicare în «Telegraful Român», pentru întregirea parohiei de clasa III Comănaș-de-sus.

Venitele acestei parohii sânt:

1. Salarul, gradațiile și adausul de scumpete și familiar, statorite de Ministerul cultelor, conform calificării și anilor de serviciu.
2. Cele fasonate în coala B.
3. 3675 jug. sesie.

Concurenții să și înainteze cererile, cu toate documentele necesare, oficiului protopopesc Olteu, în termenul deschis și să se prezinte în vreo Duminică sau sârbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Sercaia, 5 Octomvrie 1925.

Oficiul protopopesc ortodox român Olteu

V. Stoleanea,
protopop.

(123) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a Criș, protopopiatul Târnava-mare, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele împreună cu acest post sânt:

1. Salarul dela stat cu adausurile de scumpete, conform pregătirii respectivei și a anilor lui de serviciu.
2. Cele fasonate în coala B și care se pot vedea și în procesul verbal din protocolul parohial, ce s'a luat în 12 Martie 1925 și care se afla în copie și la Oficiul protopresbiterial.
3. Folosirea «cleției de 9 jugare».
4. Folosirea caselor și edificiilor parohiale.
5. Cucuruz sfărâmat 20 litre dela familie.
6. Lemn 5 zăngini aduși în curte de popor.

7. Venitele stolare uzitate.

Cei care doresc a ocupa acest post să și înainteze actele în termenul legal la subsemnatul oficiu, având a se prezenta și în parohie ca să facă cunoștință cu poporul.

Criș, la 10 Octomvrie 1925.

Oficiul protopopesc al tractului Târnava-mare în înțelegere cu comitetul parohial.

Emanuil Fleșeriu,
adm. protop.

Nr. 373/1925. (114) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a Pricaz protopopiatul Olteu, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele împreună cu acest post sânt cele fasonate în coala B cu folosirea cleției 7 jugare și ce se va primi prin Reforma agrară, arător. Dela 176 familii câte una ferdela (un sac nesfărmat) de cucuruz. Casa parohială nu este. Venitele stolare statorite la sedința comitetului parohial ținută la 6 Septemvrie 1925.

Ceie doresc a ocupa acest post au ași înainteze actele de calificățiune pentru parohie de clasa II-a subsemnatului oficiu în termenul legal și să se prezinte în persoană ca să facă cunoștință cu credincioșii.

Orăștie, 2 Octomvrie 1925.

Oficiul protopopesc ortodox al Orăștiei în înțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopop.

Nr. 335/1925. (115) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a Șibielul nou, protopopiatul Orăștiei, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele împreună cu acest post sânt cele fasonate în coala B cu folosirea cleției de 3 jugare fân și ce se va mai da prin Reforma agrară din pădure. Dela venitele stolare, cele statorite prin uzul local. Casa parohială nu este.

Ceie doresc a ocupa acest post au ași înainteze cererile cu actele de calificățiune pentru parohia numită, subsemnatului oficiu în termenul susindicat și să se prezinte în persoană ca să facă cunoștință cu credincioșii.

Orăștie, 2 Octomvrie 1925.

Oficiul protopresbiterial ortodox al Orăștiei în înțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopop.

„PETROȘANI”, Societate anonimă română pentru exploatarea cărbunilor

Anunț

Societatea — înființată în cătunul Dila, (4 km. depărtare la orașul Petroșeni) o școală primară mixtă cu 4 clase, caută spre argajare un învățător, de preferință bărbat, necăsătorit, care să aibă studii complete de stat, practică suficientă și bune referințe.

În schimbul predării cursurilor se oferă:

1. Salar (în total mai mare ca al învățătorilor de stat).
2. Locuință în natură, încălzit și luminat.
3. Alimentație cu preț redus, ca și pentru ceilalți angajați ai societății.

Doritorii a ocupa acest post își vor înainta cererile împreună cu actele la Direcțiunea Societății din Petroșeni.

(113) 2—3

(116)

Concurs

Pentru întregirea parohiei Șilistat, protopopiatul Agnita, se publică din nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sânt cele fasonate în coala B pentru întregirea venitelor preoțești dela stat, unde este arătat ca sedința parohială de 3 jugare 526 lit. p. la cari sânt a se msi socoti alte 3 jugare date prin legea agrară în arândă forțată.

Doritorii de a ocupa acest post să și înainteze cererile concursuale însoțite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu, și cu în cunoștințarea acestuia să se prezinte în termenul indicat în vreo Duminică sau sârbătoare la biserică din susnumita parohie spre a cânta și predica, eventual a celebra și sl. liturgie, și a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 29 Septemvrie 1925.

În înțelegere cu comitetul parohial. Oficiul protopopesc ortodox-român al tractului Agnita.

Ioan Alexandru
adm. protop.

Pentru cel mai prețios lucru

(78) A 55

Cu rășnita de cafea

s'a dovedit gospodinelor „Veritabilul Franck”.
Adaus la cafea. În spornicia
sa zace eftinătatea adevărată.